

ZADATAK 1

I Povežite pojam i definiciju.

a) Radna snaga	d) Opticajni kapital	g) Predmeti rada
b) Rentabilnost	e) Državno preduzeće	h) Inokosno preduzeće
c) Neproizvodan rad	f) Amortizacija	i) Intenzivnost rada

1. Kapital uložen u predmete rada i plate zaposlenih.
2. Ukupnost čovekovih fizičkih i intelektualnih sposobnosti koje se mogu koristiti u proizvodnji dobara i pružanju usluga.
3. Najjednostavniji oblik preduzeća, u kome jedan vlasnik samostalno donosi sve odluke u vezi sa poslovanjem, samostalno raspolaže profitom, a za obaveze preduzeća odgovara neograničeno, celokupnom svojom imovinom.
4. Smanjivanje vrednosti osnovnih sredstava i prenošenje dela vrednosti ovih sredstava na novu upotrebnu vrednost.
5. Objekti na koje čovek deluje svojim radom pomoću sredstava za rad, menjajući im oblik i prilagođavajući ih svojim potrebama.
6. Preduzeće koje za dominantnog vlasnika ima državu i koje je kontrolisano od strane države.
7. Odnos između ostvarenog dohotka i angažovanih sredstava.
8. Stepentrošenja čovekove radne snage u proizvodnom procesu.
9. Rad angažovan u činjenju neproizvodnih usluga.

II Dopunite.

1. U prirodne proizvodne faktore spadaju _____.
2. Po teoriji radne vrednosti zbir tekućeg i minulog rada čine _____. Tekući rad stvara _____, dok je rezultat minulog rada _____. Tako se vrednost proizvoda može iskazati formulom _____.
3. Rabaćenje može biti _____.
4. U proizvodnom procesu razlikujemo dve osnovne grupe predmeta rada: _____.
5. Prema kvartalnoj podeli faktori proizvodnje su: _____.
6. U svakom preduzeću se, sa gledišta njegovog personalnog sastava, razlikuju tri kategorije _____.
7. Osnovni elementi akcijskog kapitala su: _____.
8. Neograničena i solidarna odgovornost vlasnika postoji u _____.
9. Profitna stopa pokazuje stepen _____ preduzeća.
10. Novčani fond koji se uvećava procesom amortizacije osnovnih sredstava naziva se _____, i iz njega se nabavljaju _____.

11. Uloženi kapital se sastoji iz dva dela: _____.
12. Prost rad je _____, dok je složen rad _____.
13. Povećanjem produktivnosti se povećava/smanjuje vrednost po jedinici proizvoda. (zaokružite tačan odgovor)
14. Dividenda je _____.
15. Rad može biti _____ karaktera.
16. Produktivnost se povećava kada (navedite dva načina) _____.
17. Sirovine koje ne mogu da se koriste kao gotov proizvod, već moraju da idu dalje u proces proizvodnje nazivaju se _____.
18. Proizvodne usluge su _____.
19. Sekundarni sektor privrede obuhvata _____.
20. Razlika između više tržišne i niže nominalne vrednosti akcije naziva se _____.

III Tačno/Netačno

1. Obrazovanje, nauka i kultura kao oblici neproizvodnog rada dobijaju sve veći značaj u modernom društvu.
2. Zemlja ne može biti privredno razvijena ukoliko nema veliko i raznovrsno prirodno bogatstvo.
3. Za akcionarsko društvo je bitno da postoji međusobno poverenje među akcionarima.
4. Što je privreda na višem stepenu razvoja, veće je učešće minulog rada.
5. Što je veća veličina obrtnih sredstava, veća je i likvidnost preduzeća.
6. Tržišna cena akcije retko podleže fluktuacijama.
7. Polna, obrazovna i starosna struktura stanovništva nemaju nikakav značaj za ekonomski razvoj jedne zemlje.
8. Cena je novčani izraz vrednosti.
9. Osnovna sredstva se u procesu proizvodnje troše postepeno, a predmeti rada odjednom.
10. U inokosnom preduzeću postoji niska specijalizacija rada.
11. Preduzeće „X“ posluje sa gubitkom. Možemo zaključiti da je ovo preduzeće rentabilno.
12. Sva državna preduzeća su javna preduzeća.

IV Rešite zadatke.

Zadatak 1

Preduzeće „Mlekoprodukt“ posluje na tržištu već deset godina, baveći se proizvodnjom mlečnih proizvoda – sira i jogurta. Preduzeće posluje u skladu sa zajedničkim interesima više partnera, koji donose ključne poslovne odluke, a koji su u rad preduzeća uložili 5.000.000 dinara. U preduzeću se koristi aparat za obradu mleka, mašina za punjenje jogurta u ambalažu, kao i hladnjača za skladištenje gotovih proizvoda. Oprema se redovno održava, a preduzeće ima i dva kombija koja koristi za dostavu proizvoda svojim kupcima. Preduzeće redovno nabavlja sveže mleko od lokalnih farmera, kao i ambalažu za pakovanje proizvoda.

Prošle godine, firma je proizvela i prodala 12.000 kilograma sira po ceni od 300 dinara po komadu i 8.000 litara jogurta po ceni od 150 dinara po litru. Ukupni troškovi uključuju nabavku mleka u iznosu od 2.400.000 dinara, plate radnika u iznosu od 1.400.000, kao i amortizaciju opreme u iznosu od 600.000 dinara. Procenjuje se da bi ulaganje kapitala u alternativne investicije moglo doneti godišnji profit od 300.000 dinara.

Pitanja:

- a) O kom obliku preduzeća je reč u zadatku? Koje su prednosti, a koji nedostaci ovakvog tipa preduzeća?
- b) Koji su kriterijumi po kojima se razlikuju osnovna i obrtna sredstva? Identifikujte osnovna i obrtna sredstva ovog preduzeća.
- c) Izračunajte računovodstveni profit ovog preduzeća. Da li je ovo preduzeće rentabilno?
- d) Izračunajte ekonomski profit ovog preduzeća. Da li su osnivači preduzeća svoje resurse iskoristili na najefikasniji način? Objasnite.
- e) Izračunajte profitnu stopu (koristeći računovodstveni profit).

Zadatak 2

Preduzeće „MedTech Solutions“ je akcionarsko društvo koje se bavi proizvodnjom i prodajom medicinske opreme. Društvu je potreban kapital u iznosu od 50.000.000 dinara. Emitovano je 100.000 akcija po nominalnoj vrednosti od 500 dinara. Očekuje se da dividendna stopa bude 9%, dok je postojeća kamatna stopa 6%. Petar i Marko su dvojica zaposlenih u preduzeću. Petar sastavi 300 malih dijagnostičkih uređaja radeći 60 sati nedeljno, dok Marko sastavi 520 malih dijagnostičkih uređaja radeći 80 sati nedeljno. U preduzeću se koristi i specijalizovana mašina za sterilizaciju instrumenata, kupljena pre samo tri godine. Iako je potpuno ispravna, pojavila se nova generacija mašina koja troši upola manje energije i omogućava bržu obradu. Zbog toga stara mašina gubi tržišnu vrednost i ekonomski značaj.

Odgovorite na sledeća pitanja/zahteve:

- a) Identifikujte oblik preduzeća koji je prisutan u zadatku. Koje su njegove prednosti?
- b) Izračunajte tržišnu cenu akcije. Od čega ona zavisi? Objasnite.
- c) Izračunajte osnivačku dobit.

- d) Koji radnik je produktivniji, Petar ili Marko? Na koje načine preduzeće može poboljšati produktivnost svojih zaposlenih?
- e) Koji tip rabaćenja je prisutan kada je reč o mašini za sterilizaciju? Objasnite svoj odgovor.

Zadatak 3

Popunite sledeću tabelu:

Mašina	Vrednost mašine (u dinarima)	Vek trajanja mašine	Godišnja stopa amortizacije	Godišnji iznos amortizacije (u dinarima)
A	800.000	20 godina		
B	1.000.000		10%	
C	500.000			20.000

Zadatak 4

Preduzeće „Sigma“ je u 2024. godini proizvelo i prodalo 500 komada proizvoda. U toku 2024. godine isplatilo je plate radnicima u iznosu od 90.000 dinara. Troškovi materijala su bili 40.000 dinara, a troškovi održavanja su 20.000 dinara. Koliko iznosi cena koštanja proizvoda? Ako je cena proizvoda na tržištu 400 dinara, koliko iznosi profit preduzeća „Sigma“?

V Odgovorite na pitanja.

- Definišite i objasnite preduzetništvo.
- Objasnite tri ključna razloga zbog kojih se proizvodnja organizuje u preduzećima.
- Objasnite principe poslovanja državnih preduzeća.
- Objasnite profit i profitnu stopu.
- Objasnite računovodstveni i ekonomski profit.

ZADATAK 2

AKCIJE I OBVEZNICE

Slika 1.

Slika 2.

- Pogledajte sliku 1. i sliku 2. Koja je razlika između obveznice i akcije?
- Preduzeće "Market" je akcionarsko društvo i emitovalo je 1.000 običnih akcija i 1.000 preferencijalnih akcija. Takođe, preduzeće je emitovalo 200 obveznica. Marija poseduje 100 običnih akcija i 200 preferencijalnih akcija. Koliko će biti Marijino učešće u glasanju na skupštini akcionara? Koji su organi upravljanja akcionarskog preduzeća?
- Preduzeće "Market" je u procesu likvidacije. Eksperti su procenili da je likvidacioni ostatak nedovoljan da namiriti sve dugove. Kojim redom će se isplaćivati dugovi prilikom gašenja preduzeća "Market".

ZADATAK 3

PRODUKTIVNOST I INTENZIVNOST RADA

Tabela 1 – Poređenje produktivnosti rada za odabrane zemlje

Država	BDP po radnom satu u 2021. godini (u dolarima)
Slovenija	42.80
Češka Republika	40.82
Hrvatska	37.94
Rumunija	36.86
Crna Gora	26.14
Bugarska	25.61
Severna Makedonija	20.64
Srbija	17.38
Albanija	15.57

Tabela 2: Struktura zaposlenosti u R. Srbiji po delatnostima u periodu 2017-2024. godine, u %

Sektor	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Primarni	16,5	15,1	16,7	13,6	13,9	16,0	14,4	14,1
Sekundarni	25,3	26,9	26,4	28,1	29,3	28,7	28,1	27,7
Tercijarni	58,2	58,0	56,9	58,3	56,8	55,3	57,4	58,2

Izvor: Republički zavod za statistiku, *Anketa o radnoj snazi*, 2017-2024. godine, kalkulacija autora

Pitanja:

1. Navedite faktore koji utiču na produktivnost rada.
2. Šta mislite da su razlozi niske produktivnosti rada u R. Srbiji u poređenju sa ostalim zemljama? Kako biste povećali produktivnost?
3. Objasnite intenzivnost rada.
4. U kojim sektorima (primarni, sekundarni, tercijarni) je najviše zaposlenih u R. Srbiji? Da li ovakva struktura odgovara privrednoj razvijenosti R. Srbije? Obrazložite odgovore.

ZADATAK 4

Rešite kviz

Vaš zadatak je da rešite interaktivni kviz iz trećeg poglavlja udžbenika: *Faktori proizvodnje i preduzeća u tržišnoj privredi*.

🔗 Link do kviza: [Ekonomija: Poglavlje 3](#)

🕒 Otvorite link, rešite sva pitanja i proverite svoj rezultat po završetku kviza.